

Latvijas Republika
Ekonomikas ministrija

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Kopsavilkums

Atjaunojamās enerģijas (turpmāk – AE) īpatsvars 2015. un 2016.gadā kopējā enerģijas galapatēriņā saruka no 38,65% 2014.gadā uz 37,56% īpatsvaru 2015.gadā un uz 37,16% īpatsvaru 2016.gadā. Tomēr, ņemot vērā arī kopējā enerģijas galapatēriņa sarukumu, AE īpatsvars saglabājās virs indikatīvās trajektorijas 2020.gada mērķa sasniegšanai. AE īpatsvara sarukumu galvenokārt ietekmēja šādi faktori: 1) nepilnības normatīvajos aktos, kā rezultātā tirgū mazinājās degvielas īpatsvars ar biodegvielas piejaukumu, 2) siltie klimatiskie apstākļi, īpaši 2015.gadā, kas samazināja gan kopējo enerģijas patēriņu siltumapgādes sektorā, gan AE patēriņu, 3) hidroelektrostaciju rekonstrukcija 2016.gadā, kā rezultātā samazinājās pieejamā hidroelektrostaciju jauda, kas ietekmēja normalizētos datus attiecībā uz hidroelektrosocijās saražoto elektroenerģiju.

1. No atjaunojamiem resursiem ražotas enerģijas īpatsvars kopumā un atsevišķās nozarēs un tās faktiskais patēriņš iepriekšējos divos gados (2015. un 2016.gads) (Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta a) apakšpunkts).

1. tabula.

No atjaunojamiem energoresursiem ražotas enerģijas īpatsvars nozarēs (elektroenerģija, apsilde un dzesēšana, transports) un kopumā¹

	2015	2016
AE-apsilde un dzesēšana ² (%)	51,78	51,85
AE-elektroenerģija ³ (%)	52,24	51,26
AE-transporta ⁴ (%)	3,92	2,76
Kopējais AE īpatsvars ⁵ (%)	37,56	37,16
<i>Tostarp no sadarbības mehānisma⁶ (%)</i>	0	0
<i>Pārpalikums sadarbības mehānismam⁷ (%)</i>	0	0

1.a tabula.

Aprēķinu tabula par katras nozares atjaunojamās enerģijas devumu enerģijas galapatēriņā (tūkst. tonnu naftas ekv.)⁸

	2015	2016
(A) AE bruto galapatēriņš apsildē un dzesēšanā	325,9	324,1
(B) No AE ražotas elektroenerģijas bruto galapatēriņš	1 138,3	1 153,5
(C) No AE ražotas enerģijas galapatēriņš transportā	27,2	14,9
(D) Kopējais AE bruto galapatēriņš ⁹	1 491,4	1 492,5
(E) AE pārvedums <u>uz</u> citām dalībvalstīm	0	0
(F) AE pārvedums <u>no</u> citām dalībvalstīm un trešām valstīm	0	0
(G) AE patēriņš attiecībā pret mērķrādītāju (D)-(E)+(F)	1 491,4	1 492,5

¹ Vienkāršākam salīdzinājumam ar VRPAEJ 3. tabulu un 4.a tabulu.

² Atjaunojamās enerģijas īpatsvars apsildē un dzesēšanā: apsildei un dzesēšanai izmantotās no atjaunojamiem energoresursiem saražotās enerģijas bruto galapatēriņš (kā noteikts Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā un 5. panta 4. punktā), dalīts ar enerģijas bruto galapatēriņu apsildē un dzesēšanā. Izmanto to pašu metodiku, ko VRPAEJ 3. tabulā.

³ Atjaunojamās enerģijas īpatsvars elektroenerģijā: no atjaunojamiem energoresursiem saražotas elektroenerģijas bruto galapatēriņš (kā noteikts Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā un 5. panta 3. punktā), dalīts ar elektroenerģijas bruto galapatēriņu. Izmanto to pašu metodiku, ko VRPAEJ 3. tabulā.

⁴ Atjaunojamās enerģijas īpatsvars transportā: no atjaunojamiem energoresursiem saražotas enerģijas galapatēriņš transportā (sal. ar Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punkta c) apakšpunktu un 5. panta 5. punktu), ko daļa ar šādu degvielu patēriņu transportā — 1) benzīns, 2) dīzeļdegviela, 3) biodegvielas autotransportā un dzelzceļa transportā un 4) elektroenerģija sauszemes transportā (kā atspoguļots 1. tabulas 3. rindā). Izmanto to pašu metodiku, ko VRPAEJ 3. tabulā.

⁵ Atjaunojamās enerģijas īpatsvars enerģijas bruto galapatēriņā. Izmanto to pašu metodiku, ko VRPAEJ 3. tabulā.

⁶ Procentu punktus no kopējā atjaunojamo energoresursu īpatsvara.

⁷ Procentu punktus no kopējā atjaunojamo energoresursu īpatsvara.

⁸ Vienkāršākam salīdzinājumam ar VRPAEJ 4.a tabulu.

⁹ Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punktā paredzēts, ka gāzi, elektroenerģiju un ūdeņradi, ko iegūst no atjaunojamiem energoresursiem, ņem vērā tikai vienu reizi. Dubulta uzskaitē nav atļauta.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

1.b tabula.

Kopējais faktiskais devums (uzstādītā jauda, bruto saražotā elektroenerģija) no katras atjaunojamās enerģijas tehnoloģijas Latvijā, lai sasniegtu obligātos 2020. gada mērķrādītājus un indikatīvās starpposma līknes rādītājus attiecībā uz atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvaru elektroenerģijas jomā¹⁰

	2015		2016	
	MW	GWh	MW	GWh
Hidroenerģija ¹¹ :	1589	2926.0	1565	2856.4
neakumulējoša	1589	1860.4	1565	2529.5
<1MW	28	70.5	28	56.8
1MW–10 MW	1	3.7	1	5.6
>10MW	1560	1786.1	1536	2467.2
akumulējoša	0	0	0	0
jaukta ¹²	0	0	0	0
Ģeotermālā enerģija	0	0	0	0
Saules enerģija:	0	0.2	1	0.4
fotoelementi	0	0.2	1	0.4
koncentrēta saules enerģija	0	0	0	0
Viļņu, plūdmaiņas, okeāna enerģija	0	0	0	0
Vēja enerģija:	69	147	70	128
sauszemes	69	147	70	128
atkrastes	0	0	0	0
Biomasa ¹³ :	126	769.5	143	823.8
cietā biomasā	66	377.8	81	426.9
biogāze	60	391.7	62	396.9
bioloģiskie šķidrie kurināmie	0	0	0	0
KOPĀ	1784	3842.7	1779	3808.6
tostarp koģenerācija		769.50		823.79

1.c tabula.

Kopējais faktiskais devums (enerģijas galapatēriņš¹⁴) no katras atjaunojamās enerģijas tehnoloģijas Latvijā, lai sasniegtu obligātos 2020. gada mērķrādītājus un indikatīvās starpposma līknes rādītājus attiecībā uz atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvaru apsildē un dzesēšanā (tūkst. tonnu naftas ekv.)¹⁵

	2015	2016
Ģeotermālā enerģija (neskaitot zemas temperatūras ģeotermālo enerģiju siltumsūkņiem)	0	0
Saules enerģija	0	0

¹⁰ Vienkāršākam salīdzinājumam ar VRPAEJ 10.a tabulu.

¹¹ Normalizēta atbilstoši Direktīvai 2009/28/EK un Eurostat metodikai.

¹² Atbilstoši jaunajai Eurostat metodikai.

¹³ Ņemot vērā tikai tos, kas atbilst attiecīgajiem ilgtspējības kritērijiem, sal. ar Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punkta pēdējo daļu.

¹⁴ Tiešais patēriņš un centralizētā siltumapgāde, kā definēts Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 4. punktā.

¹⁵ Vienkāršākam salīdzinājumam ar VRPAEJ 11. tabulu.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Biomasa ¹⁶ :	1 138,3	1 153,5
<i>cieta biomasa</i>	1 108,3	1 122,7
<i>biogāze</i>	30,0	30,8
<i>bioloģiskie šķidrie kurināmie</i>	0	0
Siltumsūkņu atjaunojamā enerģija:	0	0
- tostarp aerotermālā	0	0
- tostarp ģeotermālā	0	0
- tostarp hidrotermālā	0	0
KOPĀ	1 138,3	1 153,5
<i>Tostarp centralizētā siltumapgāde¹⁷</i>	<i>222,0</i>	<i>274,1</i>
<i>Tostarp biomasa mājsaimniecībās¹⁸</i>	<i>458,3</i>	<i>450,4</i>

1.d tabula.

Kopējais faktiskais devums no katras atjaunojamās enerģijas tehnoloģijas Latvijā, sasniedzot obligātos 2020. gada mērķrādītājus un indikatīvās starposma liknes rādītājus attiecībā uz atjaunojamo energoresursu enerģijas īpatsvaru transporta sektorā (tūkst. tonnu naftas ekv.)^{19, 20}

	2015	2016
- Bioetanols	7,7	8,2
- Biodīzeļdegviela (FAME)	15,1	2,1
- Hidroģenēta augu eļļa (HVO)	n/a	n/a
- Biometāns	n/a	n/a
- Fischer-Tropsch sintēzes dīzeļdegviela	n/a	n/a
- Bio-ETBE	n/a	n/a
- Bio-MTBE	n/a	n/a
- Bio-DME	n/a	n/a
- Bio-TAEE	n/a	n/a
Biobutanols	n/a	n/a
- Biometanols	n/a	n/a
- Tīra augu eļļa	n/a	n/a
Ilgtspējīgās biodegvielas kopā	22,8	10,3
No tām:		
ilgtspējīgās biodegvielas, kas ražotas no IX pielikuma A daļā uzskaitītajām izejvielām	n/a	n/a
citas ilgtspējīgās biodegvielas, kas pieskaitāmas 3. panta 4. punkta e) apakšpunktā minētajam mērķrādītājam	n/a	n/a
ilgtspējīgās biodegvielas, kas ražotas no IX pielikuma B daļā uzskaitītajām izejvielām	n/a	n/a
ilgtspējīgās biodegvielas, uz kurām attiecas 3. panta 4. punkta d) apakšpunktā noteiktais ierobežojums saistībā ar atjaunojamās enerģijas mērķrādītāju sasniegšanu	n/a	n/a
Imports no trešām valstīm	n/a	n/a
Īdeņradis no atjaunojamajiem energoresursiem	n/a	n/a

¹⁶ Ņemot vērā tikai tos, kas atbilst attiecīgajiem ilgtspējības kritērijiem, sal. ar Direktīvas 2009/28/EK 5. panta 1. punkta pēdējo daļu.

¹⁷ Centralizētā siltumapgāde un/vai dzesēšana kopējā atjaunojamās siltumapgādes un dzesēšanas patēriņā.

¹⁸ Kopējā atjaunojamās siltumapgādes un dzesēšanas patēriņā.

¹⁹ Ņem vērā tikai biodegvielas, kas atbilst ilgtspējības kritērijiem, sal. ar 5. panta 1. punkta pēdējo daļu.

²⁰ Vienkāršākam salīdzinājumam ar VRPAEJ 12. tabulu.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Atjaunojama elektroenerģija	4,44	4,61
No tās:		
patēriņš autotransportā	2,18	2,37
patēriņš dzelzceļa transportā	1,68	1,71
patēriņš citos transporta sektoros	0,59	0,53
Citi (precizēt)	n/a	n/a
Citi (precizēt)	n/a	n/a

2. Pasākumi, kas veikti iepriekšējos 2 gados un/vai ko ir plānots veikt valsts līmenī, lai sekmētu no atjaunojamiem resursiem ražotas enerģijas pieaugumu, ņemot vērā indikatīvo līkni valsts atjaunojamo energoresursu mērķrādītāju sasniegšanai, kā izklāstīts atjaunojamās enerģijas valsts rīcības plānā (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta a) apakšpunkts*).

2. tabula.

Visu rīcībpolitiku un pasākumu pārskats

Pasākuma nosaukums un atsauce	Pasākuma veids*	Gaidāmie rezultāti**	Mērķa grupa un/ vai darbības joma***	Esošs vai plānots* ***	Pasākuma sākuma un beigu datums
1. Tiesības pārdot saražoto elektroenerģiju obligāti iepērkamā elektroenerģijas apjoma veidā (Ministru kabineta (turpmāk - MK) 16.03.2010. noteikumi Nr.262 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamus energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību”)	Finansiāls/ regulatīvs	AE izmantošanas un enerģijas, kas ražota no AER konkurētspējas veicināšanai.	Komersanti, kuri elektroenerģiju ražo vai plāno ražot no atjaunojamiem energoresursiem (turpmāk – AER) elektrostacijā LV teritorijā, izmantojot: hidroenerģiju, biogāzi, jebkāda veida cietu vai šķidru biomasu, vēja enerģiju, saules enerģiju.	Esošs ²¹	Sākot ar 2007. gada 22. augustu. Šobrīd piešķirto obligātā iepirkuma tiesību ietvaros provizorisks atbalsta beigu termiņš ir 2037. gads.
2. Koģenerācijas elektrostacijā ražotās elektroenerģijas obligātais iepirkums (MK 10.03.2009. noteikumi Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā”)	Finansiāls/ regulatīvs	Elektroenerģijas ražošanas koģenerācijas procesā veicināšana, izmantojot AER.	Elektroenerģijas ražotājs, kas elektroenerģiju ražo augstas efektivitātes koģenerācijas elektrostacijās.	Esošs ²²	Sākot ar 2006. gada 11. novembri. Šobrīd piešķirto obligātā iepirkuma tiesību ietvaros provizorisks atbalsta termiņš ir 2032. gads.
3. Tiesības saņemt garantētu maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu (MK 10.03.2009. noteikumi Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā”).	Finansiāls/ regulatīvs	Elektroenerģijas ražošanas koģenerācijas procesā veicināšana, izmantojot AER.	Elektroenerģijas ražotājs, kas elektroenerģiju ražo augstas efektivitātes koģenerācijas elektrostacijās.	Esošs ²³	Sākot ar 2009. gada 18. martu. Šobrīd piešķirto tiesību saņemt garantētu maksu par uzstādīto elektrisko jaudu ietvaros atbalsta termiņš ir 2028. gads.
4. Akcīzes nodokļa samazinātā likme (Likums „Par akcīzes nodokli”)	Finansiāls	Biodegvielas izmantošanas veicināšana	Samazinātas akcīzes nodokļa likmes tiek piemērotas šādiem degvielas veidiem:	Esošs	Sākot ar 2004.gada 1.maiju

²¹ Jaunu tiesību piešķiršana saskaņā ar 2010.gada 16.marta noteikumiem Nr.262 "Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu, izmantojot atjaunojamus energoresursus, un cenu noteikšanas kārtību" ir apturēta no 2011.gada 26.maija.

²² Jaunu tiesību piešķiršana saskaņā ar 2012.gada 28.augusta noteikumiem Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” ir apturēta no 2012.gada 10.septembra.

²³ Jaunu tiesību piešķiršana saskaņā ar 2012.gada 28.augusta noteikumiem Nr.221 „Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” ir apturēta no 2012.gada 10.septembra.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

			- bezsvina benzīnam un etilspirta maisījumam, kurā etilspirts ir no 70 līdz 85 tilpumprocenti (ieskaitot) (E85); - rapšu sēkļu eļļai, kuru realizē vai izmanto par kurināmo vai degvielu, un biodīzeļdegvielai, kas pilnībā iegūta no rapšu sēkļu eļļas (B100).		
5. Obligātais biodegvielas piejaukums fosilai degvielai (MK 26.09.2000. noteikumi Nr.332 „Noteikumi par benzīna un dīzeļdegvielas atbilstības novērtēšanu”)	Regulatīvs	Biodegvielas izmantošanas veicināšana	Obligātais biodegvielas piejaukums attiecas uz mērenā klimata apstākļos izmantojamo A, B, C, D, E, un F kategorijas dīzeļdegvielu un 95.markas benzīnu.	Esošs	Sākot ar 2009.gada 1.oktobri
6. Nodokļa atvieglojums. (Likums „Elektroenerģijas nodokļa likums”)	Finansiāls		Elektroenerģijas nodokļa likuma 6.panta pirmā daļa nosaka, ka no nodokļa ir atbrīvota elektroenerģija, kas iegūta: 1) no AER; 2) HES; 3) koģenerācijas elektrostacijās, kas atbilst normatīvajos aktos par elektroenerģijas ražošanu koģenerācijas procesā noteiktajiem efektivitātes kritērijiem.	Esošs	Sākot ar 2007.gada 1.janvāri līdz 2016.gada beigām.
7. Elektroenerģijas neto norēķinu sistēma ²⁴	Regulatīvs	AE izmantošana pašpatēriņam mājsaimniecībās	Elektroenerģijas galalietotāji	Esošs, papildina rīcības plānu	Sākot ar 2014.gada 1.janvāri.
8. Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai”, IV kārtā (Ministru kabineta 2012. gada 14. augusta noteikumi Nr. 559)	Finansiāls	AER tehnoloģiju izmantošanas pieaugums; SEG emisiju samazinājums	Enerģijas galalietotāji: komersanti, ārstniecības iestādes, izglītības un kultūras iestādes.	Esošs, papildina rīcības plānu	Projektu īstenošana ir noslēgusies 2015.gadā
9. Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta projektu konkurss “Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai”, V kārtā (Ministru kabineta 2012. gada 14. augusta noteikumi Nr. 559)	Finansiāls	AER tehnoloģiju izmantošanas pieaugums; SEG emisiju samazinājums	Enerģijas galalietotāji: komersanti, ārstniecības iestādes, izglītības un kultūras iestādes.	Esošs, papildina rīcības plānu	Projektu īstenošana ir noslēgusies 2015.gadā
10. Emisijas kvotu izsolišanas instrumenta projektu konkurss “Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana valsts nozīmes aizsargājamās arhitektūras pieminekļos” (Ministru kabineta 2016. gada 12. janvāra noteikumi Nr.35)	Finansiāls	SEG samazināšana, veicot valsts nozīmes aizsargājamo arhitektūras pieminekļu pārbūvi, atjaunošanu vai vienkāršoto fasādes atjaunošanu	Enerģijas galalietotāji: atvasinātas publiskas personas, valsts tiešās pārvaldes iestādes, kas nodarbojas ar valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanu, valsts kapitālsabiedrības, kas nodarbojas ar valsts nekustamo īpašumu pārvaldīšanu, reliģiskas organizācijas, valsts dibinātas izglītības	Esošs, papildina rīcības plānu	12.01.2016 – 23.08.2020. (četri gadi no projekta līguma spēkā stāšanās dienas)

²⁴ Elektroenerģijas tirgus likuma 30.¹ pants..

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

			iestādes vai valsts vai pašvaldības dibinātas kultūras institūcijas atbilstoši Kultūras institūciju likumam		
11. Emisijas kvotu izsolīšanas instrumenta projektu konkurss "Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana - zema enerģijas patēriņa ēkās" (Ministru kabineta 2016. gada 26. janvāra noteikumi Nr.69)	Finansiāls	SEG emisiju samazināšana, veicot jaunu zema enerģijas patēriņa ēku būvniecību, esošu ēku pārbūvi vai atjaunošanu par zema enerģijas patēriņa ēkām.	Enerģijas galalietotāji: pašvaldības vai tās iestādes, vai valsts tiešās pārvaldes iestādes	Esošs, papildina rīcības plānu	26.01.2016 – 04.10.2019. (trīs gadi no projekta līguma spēkā stāšanās dienas)
12. EEZ finanšu instrumenta atklātais projektu konkurss "Ilgtspējīgu ēku, atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju un inovatīvu emisiju samazinošu tehnoloģiju attīstība" (Ministru kabineta 2014. gada 18. marta noteikumi Nr.149)	Finansiāls	CO ₂ emisiju samazināšana ar energoefektīvām tehnoloģijām un risinājumiem ilgtspējīgām ēkām, atjaunojamo energoresursu tehnoloģiju izmantošanu enerģijas ražošanai un citām jaunām (inovatīvām) tehnoloģijām (tai skaitā tehnoloģiskiem procesiem) vai produktiem (tai skaitā precēm un pakalpojumiem)	Enerģijas galalietotāji: tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestādes, biedrības vai nodibinājumi, kā arī komersanti	Esošs, papildina rīcības plānu	18.03.2014. – 30.04.2017.
13. EEZ finanšu instrumenta atklātais projektu konkurss "Kapacitātes celšana pētījumiem un pasākumiem sabiedrības zināšanu uzlabošanai par klimata pārmaiņām un to radītajām sekām" (Ministru kabineta 2014. gada 20. maija noteikumi Nr.257)	Finansiāls	Zināšanu un kapacitātes celšana valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldībām, zinātniskās un izglītības institūcijām, komersantiem, biedrībām un nodibinājumiem, lai veicinātu sabiedrības iesaisti klimata pārmaiņu novēršanā un politikas pasākumu īstenošanā, kuri saistīti ar pielāgošanos klimata pārmaiņām.	Enerģijas galalietotāji: tiešās vai pastarpinātās pārvaldes iestādes, atvasinātas publiskas personas, biedrības vai nodibinājumi, kā arī komersanti.	Esošs, papildina rīcības plānu	Projektu īstenošana ir noslēgusies 2016. gadā
14. Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.2.2. specifiskā atbalsta mērķa „Atbilstoši pašvaldības integrētajām attīstības programmām sekmēt energoefektivitātes paaugstināšanu un AER izmantošanu pašvaldību ēkās” pasākumi (Ministru kabineta 2016. gada 8. marta noteikumi Nr. 152)	Finansiāls	AER tehnoloģiju izmantošanas pieaugums; SEG emisiju samazinājums	Enerģijas galalietotāji: pašvaldības	Esošs, papildina rīcības plānu	08.03.2016. - 2023. gada 2. pusgads
15. Izstāde "Vide un enerģija 2015"	Neregulatīvs	Sabiedrības informācijas palielināšanās par AER tehnoloģiju izmantošanu un	Enerģijas ražotāji un galalietotāji	Esošs, papildina rīcības plānu	15.-18.10.2015.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

		SEG emisiju samazināšanu			
16. Izstāde "Vide un enerģija 2016"	Neregulatīvs	Sabiedrības informētības palielināšanās par AER tehnoloģiju izmantošanu un SEG emisiju samazināšanu	Enerģijas ražotāji un galalietotāji	Esošs, papildināšanas plānu	13.-16.10.2016.
Elektromobilitātes attīstības plāns (Ar Ministru kabineta 2014.gada 26.marta rīkojumu Nr.129 apstiprinātais "Elektromobilitātes attīstības plāns 2014.-2016.gadam")	Regulatīvs	Nodrošināt plašāku elektrisko transportlīdzekļu izmantošanu	Transportlīdzekļu vadītāji	Esošs	2014.-2016.gads
Alternatīvo degvielu attīstības plāns (Ar Ministru kabineta 2017.gada 25.aprīļa rīkojumu Nr.202 apstiprinātais "Alternatīvo degvielu attīstības plāns")	Regulatīvs	Alternatīvo degvielu infrastruktūras izveide, tādējādi veicinot ar alternatīvo degvielu darbināmu transportlīdzekļu izmantošanu un izplatību.	Transportlīdzekļu vadītāji	Esošs	2017.-2020.gads
Konceptuālais ziņojums "Par atjaunojamo energoresursu izmantošanu transporta sektorā" (Apstiprināts ar Ministru kabineta 2017.gada 21.jūlija rīkojumu Nr.379)	Regulatīvs	Risinājumu noteikšana AER transporta mērķa sasniegšanai	Transportlīdzekļu vadītāji, degvielas tirgotāji	Esošs	No 2017.gada
Attīstīt elektrotransportlīdzekļu uzlādes infrastruktūru Latvijā (MK 2015.gada 3.novembra noteikumi Nr.637 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.4.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt ETL uzlādes infrastruktūru Latvijā" īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (ERAF)	Veicināt elektrotransportlīdzekļu izmantošanu transporta sektorā, tādējādi paaugstinot atjaunojamās enerģijas izmantošanu transportā un samazinot piesārņojumu, kā arī fosilās degvielas importa apjomu.	Elektrotransportlīdzekļu lietotāji	Esošs	2015. – 2023.gads
Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru (sliežu transporta) (MK 2016.gada 4.maija noteikumi Nr.281 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru" 4.5.1.1. pasākuma "Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru (sliežu transporta)" īstenošanas noteikumi)	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Videi draudzīga sabiedriskā transporta izmantošanu	Sabiedriskā transporta līdzekļa lietotāji, iedzīvotāji pilsētās, kurās ir tramvaju līniju infrastruktūra	Esošs	2016. – 2023.
Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru (autobusi) (MK 2016.gada 20.decembra noteikumi Nr.848 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.5.1. specifiskā atbalsta mērķa "Attīstīt videi draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru" 4.5.1.2. pasākuma "Attīstīt videi	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Videi draudzīga sabiedriskā transporta izmantošanu	Sabiedriskā transporta līdzekļa lietotāji	Esošs	2016. – 2023.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

draudzīgu sabiedriskā transporta infrastruktūru (autobusi)" īstenošanas noteikumi)					
Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācija (MK 2017. gada 31. janvāra noteikumi Nr.69 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" prioritārā virziena "Ilgtspējīga transporta sistēma" 6.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Nodrošināt konkurētspējīgu un videi draudzīgu TEN-T dzelzceļa tīklu, veicinot tā drošību, kvalitāti un kapacitāti" 6.2.1.1. pasākuma "Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācija" īstenošanas noteikumi)	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Latvijas dzelzceļa tīkla elektrifikācijas veicināšana	Dzelzceļa infrastruktūras lietotāji un ar tiem saistītie citu transporta veidu satiksmes dalībnieki	Esošs	2017. – 2023.
AER izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība (MK 2009. gada 17. februāra noteikumi Nr. 165 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.5.2.2. aktivitāti „Atjaunojamo energoresursu izmantojošu koģenerācijas elektrostaciju attīstība”)	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Būtiski paaugstināts elektroenerģijas un siltumenerģijas ražošanas apjoms no AER, tādējādi mazinot Latvijas atkarību no primāro enerģijas resursu importa. Aktivitātes ietvaros atbalstu saņēmuši 10 projekti, kuros paredzēta jaunu koģenerācijas staciju būvniecība, aizstājot esošās stacijas, kas izmanto fosilo kurināmo, un esošo rekonstrukcija šķeldas vai biomasas izmantošanai.	Siltumenerģijas un elektroenerģijas lietotāji, pašvaldības un komersanti.	Esošs	Projektu īstenošana pabeigta 2015. gadā.
Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai (MK 2010. gada 31. augusta noteikumi Nr.824 „Noteikumi par darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.5.2.1.1. apakšaktivitātes „Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai” projektu iesniegumu atlases otro kārtu un turpmākajām kārtām”)	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Būtiski paaugstināta siltumenerģijas ražošanas efektivitāte, samazināti siltumenerģijas zudumi pārvades un sadales sistēmās un sekmēta fosilā kurināmā aizvietošana ar atjaunojamiem kurināmiem.	Siltumenerģijas lietotāji, pašvaldības un komersanti.	Esošs	Projektu īstenošana pabeigta 2016. gadā.
Pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai dzīvojamās ēkās (MK 2013. gada 28. maija noteikumi Nr.284 “Noteikumi par darbības programmas “Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma 3.4.4.1. aktivitātes “Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” projektu	Finansiāls (ERAF fonds)	Palielināta ēku energoefektivitāte un samazināts ēkas siltumenerģijas patēriņš, tādējādi samazinot radītās SEG emisijas.	Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki.	Esošs	Projektu īstenošana pabeigta 2016. gadā

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

iesniegumu atlasē vienpadsmito un turpmākajām kārtām")					
Pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai sociālajās dzīvojamās ēkās (MK 2009.gada 17.novembra noteikumi Nr.1332 "Noteikumi par darbības programmas "Infrastruktūra un pakalpojumi" papildinājuma 3.4.4.2.aktivitātes "Sociālo dzīvojamo māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi" projektu iesniegumu atlasē otro un turpmākajām kārtām")	Finansiāls (ERAF fonds)	Palielināta ēku energoefektivitāte un samazināts ēkas siltumenerģijas patēriņš, tādējādi samazinot radītās SEG emisijas.	Sociālo dzīvojamo māju īpašnieki un iedzīvotāji.	Esošs	Projektu īstenošana pabeigta 2015.gadā
Pasākumi apstrādes rūpniecības ēku un iekārtu energoefektivitātes paaugstināšanai (MK 2016.gada 6.septembra noteikumi Nr.590 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu, enerģijas patēriņa samazināšanu un pāreju uz AER apstrādes rūpniecības nozarē" īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Paaugstināta rūpnieciskās ražošanas ēku un iekārtu energoefektivitāte, atbalstot ēku siltināšanu, inženierkomunikāciju un apkures sistēmas maiņu pret tādu, kas siltumenerģijas ražošanai izmanto AE, un ražošanas iekārtu maiņu, tādējādi samazinot ražošanas ēku siltumenerģijas patēriņu un radīto SEG emisiju apjomu, kā arī ražošanas procesu nodrošinošo enerģijas patēriņu.	Latvijas Republikā reģistrēti mazie, vidējie un lielie apstrādes rūpniecības komersanti.	Esošs	13.12.2016. – 2020.gada 1.pusgads
Pasākumi apstrādes rūpniecības ēku un iekārtu energoefektivitātes paaugstināšanai (MK 2018.gada 16.janvāra noteikumi N.38 "Darbības programmas „Izaugsme un nodarbinātība” 4.1.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt efektīvu energoresursu izmantošanu, enerģijas patēriņa samazināšanu un pāreju uz AER apstrādes rūpniecības nozarē" otrās projektu iesniegumu atlasē kārtas īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Paaugstināta rūpnieciskās ražošanas ēku un iekārtu energoefektivitāte, atbalstot ēku siltināšanu, inženierkomunikāciju un apkures sistēmas maiņu pret tādu, kas siltumenerģijas ražošanai izmanto AE, un ražošanas iekārtu maiņu, tādējādi samazinot ražošanas ēku siltumenerģijas patēriņu un radīto SEG emisiju apjomu, kā arī ražošanas procesu nodrošinošo enerģijas patēriņu.	Latvijas Republikā reģistrēti mazie, vidējie un lielie apstrādes rūpniecības komersanti.	Plānots	02.2018. – 2021.gada pusgads
Pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai un AER tehnoloģiju veicināšanai dzīvojamās ēkās (MK 2016.gada 15.marta noteikumi Nr.160 "Darbības	Finansiāls (ERAF fonds)	Veicināts AER tehnoloģiju pieaugums, palielināta ēkas energoefektivitāte un samazināts ēkas	Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki.	Esošs	01.07.2016. – 31.12.2023.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās" 4.2.1.1. specifiskā atbalsta mērķa pasākuma "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu dzīvojamās ēkās" īstenošanas noteikumi")		siltumenerģijas patēriņš, tādējādi samazinot radītās SEG emisijas.			
Pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai un AER tehnoloģiju veicināšanai valsts ēkās (MK 2016.gada 9.augusta noteikumi Nr.534 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās" 4.2.1.2. pasākuma "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās" pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (ERAF atbalsts, valsts atbalsts)	Veicināts AER tehnoloģiju pieaugums, palielināta ēkas energoefektivitāte un samazināts ēkas siltumenerģijas patēriņš, tādējādi samazinot radītās SEG emisijas.	Valsts ēku īpašnieki un lietotāji.	Esošs	19.06.2016. – 31.12.2019.
Pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai un AER tehnoloģiju veicināšanai valsts ēkās (MK 2018.gada 4.janvāra noteikumi Nr.13 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.2.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts un dzīvojamās ēkās" 4.2.1.2. pasākuma "Veicināt energoefektivitātes paaugstināšanu valsts ēkās" otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (ERAF atbalsts, valsts atbalsts)	Veicināts AER tehnoloģiju pieaugums, palielināta ēku energoefektivitāte un samazināts ēkas siltumenerģijas patēriņš, tādējādi samazinot radītās SEG emisijas.	Valsts ēku un inženierbūvju īpašnieki un lietotāji.	Plānots	03.2018. – 31.10.2022.
Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai (MK 2017.gada 7.marta noteikumi Nr.135 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitāti un vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē" pirmās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi")	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Būtiski paaugstināta siltumenerģijas ražošanas efektivitāte, samazināti siltumenerģijas zudumi pārvades un sadales sistēmās un sekmēta fosilā kurināmā aizvietošana ar atjaunojamiem kurināmiem.	Energoapgādes komersanti, kas nodarbojas ar centralizētās siltumapgādes pakalpojumu sniegšanu, siltumenerģijas patērētāji.	Esošs	18.04.2017. – 2020.gada 1.pusgads
Pasākumi centralizētās siltumapgādes sistēmu efektivitātes paaugstināšanai (MK 2017.gada 22.augusta noteikumi Nr.495 "Darbības programmas "Izaugsme un nodarbinātība" 4.3.1. specifiskā atbalsta mērķa "Veicināt energoefektivitāti	Finansiāls (Kohēzijas fonds)	Būtiski paaugstināta siltumenerģijas ražošanas efektivitāte, samazināti siltumenerģijas zudumi pārvades un sadales sistēmās un sekmēta fosilā	Energoapgādes komersanti, kas nodarbojas ar centralizētās siltumapgādes pakalpojumu sniegšanu, siltumenerģijas patērētāji.	Esošs	01.11.2017. – 2020.gada 2.pusgads

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

un vietējo AER izmantošanu centralizētajā siltumapgādē” otrās projektu iesniegumu atlases kārtas īstenošanas noteikumi”)		kurināmā aizvietošana ar atjaunojamiem kurināmiem.			
Informatīvā kampaņa “Dzīvo siltāk”	Neregulatīvs (informatīvā kampaņa)	Semināros un izstādēs “Māja un dzīvoklis” informēti daudzdzīvokļu ēku iedzīvotāji, apsaimniekotāji, būvnieki, projektētāji, u.c. ieinteresētās puses par aktuālajiem tematiem un risinājumiem ēku energoefektivitātes paaugstināšanā, ēku inženierkomunikācij u sakārtošanā, AER tehnoloģiju izmantošanā enerģijas nodrošināšanai pašpatēriņam, aktuālajām izmaiņām normatīvajos aktos, kas saistītas gan ar ēku būvniecību, gan apsaimniekošanu, kā arī par iespējām ēku energoefektivitātes paaugstināšanai piesaistīt Eiropas Savienības līdzfinansējumu.	Daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašnieki, apsaimniekotāji, projektētāji, būvnieki, u.c. ieinteresētās puses	Esošs	2010. – 2018.

- * Norādīt, vai pasākums ir (galvenokārt) regulatīvs, finansiāls vai neregulatīvs (piemēram, informācijas kampaņa).
** Gaidāmais rezultāts — paradumu maiņa, uzstādītā jauda (MW; t/gadā), saražotā enerģija (tūkst. tonnu naftas ekv.).
*** Pasākuma mērķauditorija: investori, galalietotāji, publiskā pārvalde, plānotāji, arhitekti, uzstādītāji utt. vai attiecīgā darbības joma/nozare: biodegvielas ražošana, kūtmēslu izmantošana enerģētikā utt.
**** Vai šis pasākums aizstāj vai papildina VRPAEJ 5. tabulā ietvertos pasākumus?

2.a Izklāstīt progresu, kas panākts, vērtējot un uzlabojot administratīvās procedūras, lai novērstu reglamentējošos un nereglamentējošos šķēršļus atjaunojamās enerģijas attīstībai. (Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta e) apakšpunkts).

Elektroenerģijas neto norēķinu sistēma ir kārtība, kādā veicami maksājumi par patērēto elektroenerģiju un kādā sadales sistēmas operators veic ieskaitu par majsaimniecības lietotāja patērēto elektroenerģiju un saražoto elektroenerģiju, kas nodota sadales sistēmas operatora tīklā. Ja saskaņā ar patērētāja un saražotāja elektroenerģijas apjoma aprēķinu majsaimniecības lietotājs sadales sistēmas operatora tīklā ir nodevis vairāk elektroenerģijas nekā patērējis, attiecīgo elektroenerģijas apjomu ieskaita nākamajā elektroenerģijas norēķinu periodā tā gada ietvaros, kurš sākas 1.aprīlī un beidzas 31.martā. Šāds gada ietvars noteikts ar grozījumiem Elektroenerģijas tirgus likumā, kas stājās spēkā 2016.gada 22.maijā. Iepriekš spēkā esošā norma paredzēja, ka uzkrājums tiek veidots kalendārā gada ietvaros. Grozījumu mērķis bija pielāgot elektroenerģijas uzkrājuma veidošanas periodu neto sistēmas ietvaros tā, lai atbilstoši klimatiskajiem apstākļiem vasaras periodā lielākā apjomā saražotā elektroenerģija varētu tikt izmantota ilgākā laika posmā gada griezumā.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Ar Regulatora padomes 2018.gada 27.marta lēmumu Nr.1/7 apstiprināti jaunā redakcijā “Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem”, kuri paredz atvieglotas prasības attiecībā uz mikroģeneratoru pieslēgšanu. Noteikumu projektā noteikta vienkāršota kārtība mikroģeneratoru pieslēgšanai sistēmai, kas paredzēti elektroenerģijas ražošanai lietotāja paša vajadzībām (pašpatēriņam).

2.b Izklāstīt pasākumus, kas veikti, lai nodrošinātu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas elektroenerģijas pārvadi un sadali un lai uzlabotu sistēmu vai noteikumus, kā tiek segtas un sadalītas izmaksas, kas saistītas ar pieslēgšanos tīklam un tīkla jaudas palielinājumus (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta f) apakšpunkts*).

Elektroenerģijas ražotāju pieslēgšanu tīklam regulē Elektroenerģijas tirgus likums. Elektroenerģijas tirgus likuma 8.pants nosaka sistēmas operatora darbību, regulē elektroenerģijas sistēmas īpašnieka darbības uzraudzību. Atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likuma 8. panta otrai daļai Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk - Regulators) nosaka vienotus sistēmas pieslēguma noteikumus ražotājiem un lietotājiem, kā arī pieslēguma maksas noteikšanas metodiku.

Elektroenerģijas tirgus likuma 9. panta otrajā daļā²⁵ ir paredzēts, ka sistēmas operatoram tā licences darbības zonā un termiņā ir pastāvīgas saistības nodrošināt sistēmas dalībniekiem nepieciešamo pieslēgumu attiecīgai sistēmai saskaņā ar regulatora noteiktajiem vienotiem sistēmas pieslēguma noteikumiem. Ar Regulatora 2012. gada 22. februāra padomes lēmumu Nr.1/6 apstiprinātiem noteikumiem "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem" tiek paredzēti vienoti sistēmas pieslēguma noteikumi un pieslēguma maksas noteikšanas metodika elektroenerģijas ražotājiem. Regulatora noteikumu 2.3.apakšpunkts²⁶, 7. punkts²⁷ un 10. punkts²⁸ nosaka, ka ražošanas iekārtām jābūt pieslēgtām atbilstoši pamatotām tehniskām prasībām un ekonomiski pamatotām izmaksām. Līdz ar to ražotāju ietekme tiek novērtēta, izsniedzot tam tehniskos noteikumus, kas arī cita starpā atspoguļo arī pieslēguma izbūves izmaksas. Papildus iepriekšminētajam Latvijas lielākais sadales sistēmas operators AS „Sadales tīkls”, kas sniedz sadales sistēmas operatora pakalpojumus 99% no valsts teritorijas, piemēro pieslēguma un slodzes izmaiņu regulējumu mikroģeneratora pieslēgumiem, kas ļauj relatīvi vienkāršā veidā māsaimniecību lietošanā ekspluatācijā ieviest ražošanas iekārtas, kas

²⁵ Elektroenerģijas tirgus likuma 9.panta otrā daļa:

„(2) Sistēmas operatoram tā licences darbības zonā un termiņā ir pastāvīgas saistības nodrošināt sistēmas dalībniekiem nepieciešamo pieslēgumu attiecīgai sistēmai saskaņā ar regulatora noteiktajiem vienotiem sistēmas pieslēguma noteikumiem, ja sistēmas dalībnieks izpilda sistēmas operatora noteiktās tehniskās prasības pieslēguma ierīkošanai. Pieslēguma maksa atbilst pamatotām attiecīgā sistēmas pieslēguma ierīkošanas izmaksām. Izmaksu sadalījumu starp sistēmas dalībnieku un sistēmas operatoru šā panta 2.¹ daļā noteiktajos gadījumos nosaka regulators. Jauna sistēmas dalībnieka pieslēguma maksa neietver sistēmas atstāstības izmaksas.”

²⁶ Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas 2012. gada 22. februāra padomes lēmums Nr.1/6 „Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem” 2.3. apakšpunkts:

„2.3. pieslēguma vieta - pieslēguma punkts elektroenerģijas pārvades vai sadales sistēmā, pie kura atbilstoši pamatotām tehniskām prasībām un par ekonomiski pamatotām izmaksām iespējams pieslēgt ražotāja elektrostaciju.”

²⁷ Regulatora 2012. gada 22. februāra padomes lēmums Nr. 1/6 „Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem” 7. punkts:

„7. Pieslēguma vietu un nosacījumus nosaka sistēmas operators, sešdesmit dienu laikā pēc pieteikuma saņemšanas, izsniedzot ražotājam skaidrus un tehniski pamatotus tehniskos noteikumus, kuru derīguma termiņš ir divi gadi.”

²⁸ Regulatora 2012. gada 22. februāra padomes lēmums Nr. 1/6 „Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas ražotājiem” 10. apakšpunkts:

„10. Pieslēguma maksu nosaka atbilstoši pieslēguma ierīkošanas ekonomiski pamatotajām izmaksām.”

izmanto atjaunojamus energoresursus, piemēram, saules baterijas un nelielas jaudas vēja ģeneratorus. Elektroenerģijas tirgus likuma 30.¹ pants ar 2014.gada 1.janvāri ir ieviesis elektroenerģijas NETO norēķinu sistēmu visām māsaimniecībām, kas ražo elektroenerģiju savām vajadzībām no atjaunojamiem energoresursiem, kas paredz iespēju nodot saražoto elektroenerģiju elektrotīklā un atkal izmantot brīžos, kad tas ir nepieciešams. Mēnesī, kad māsaimniecība elektrotīklā ir nodevusi vairāk elektroenerģijas nekā patērējusi, attiecīgo elektroenerģijas apjomu ieskaita nākamajā elektroenerģijas norēķinu periodā.

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 2016.gada 17.marta lēmums Nr.1/6 "Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem" paredz vienotus jauna elektroenerģijas sistēmās pieslēguma ierīkošanas vai esošā pieslēguma atļautās slodzes maiņas noteikumus un pieslēguma maksas aprēķināšanas metodiku pārvades un sadales sistēmas operatoriem un galalietotājiem. Noteikumi paredz, ka pieslēguma atļautās slodzes samazināšana ir bezmaksas pakalpojums, bet par pieslēguma atļautās slodzes palielināšanu jāmaksā sistēmas lietotājam. Šajā gadījumā pieslēguma maksu aprēķina kā par jaunu pieslēgumu, attiecināmās izmaksas piemērojot tikai par papildu pieprasīto slodzi.

Attiecībā uz elektroenerģijas piegādes pārtraukšanu un atjaunošanu, Noteikumi nosaka, ka, ja kopš elektroapgādes pārtraukšanas nav pagājuši 6 mēneši, par elektroapgādes atjaunošanu sistēmas lietotājam jāsedz tikai pieslēguma atjaunošanas faktiskās izmaksas, savukārt, ja elektroapgāde objektā ir pārtraukta ilgāk par 6 mēnešiem, sistēmas operators izvērtēs elektrības pieslēguma atjaunošanas iespējas un sistēmas lietotājam būs jāsedz ar pieslēguma ierīkošanu saistītās faktiskās un attiecināmās izmaksas.

No 2015. gada 1. janvāra Latvijā pilnībā tika atvērta elektroenerģijas tirgus, un juridiskajām personām, kas elektrības tirgotāju varēja izvēlēties jau kopš 2007. gada, pievienojās māsaimniecības. Tirgus apstākļi radīja iespēju elektrību tirgot savstarpēji konkurējošiem tirgotājiem, un iedzīvotāji savukārt guva iespēju izvēlēties tirgotāju un tirgotāja piedāvātos elektroenerģijas tarifu plānus vai produktu komplektus. Svarīgs priekšnoteikums jaunu AE ražotāju ienākšanai tirgū ir nacionālās enerģētikas infrastruktūras attīstība. Elektroenerģijas sadales tīklos pārskata periodā ievērojama izmaiņu nav. Vienlaikus, 2016. gadā atjaunoti 1649 km elektrolīniju (2015.gadā: 1927 km), tajā skaitā 768 km vidējā sprieguma elektrolīniju (2015.gadā: 745 km), 673 km zemsprieguma elektrolīniju (2015.gadā: 972 km), kabeļu risinājumā 208 km (2015.gadā: 210 km), rekonstruēti un izbūvēti 773 transformatoru punkti (2015.gadā: 877 transformatoru punkti). Kopējais izbūvēto pieslēgumu skaits 2016.gadā bija 9353 (2015. gadā – 7588).

Pārvades sistēmā turpinājās 2010. gadā uzsākta Latvijas rietumu reģiona pārvades tīkla stiprināšanas (Kurzemes loks) projekta īstenošana.

Projekts „Kurzemes loks” sastāv no 3 etapiem:

- 330kV kabeļa izbūve Rīgā starp Imantu un TEC1, paaugstinot Rīgas energoapgādes drošumu un nodrošinot nepieciešamo infrastruktūru Kurzemes loka 330kV līniju pieslēgšanai apakšstacijai Imanta.
- 330kV līnijas izbūve Grobiņa (Liepāja)-Ventspils;
- 330kV līnijas izbūve Ventspils –Imanta (Rīga).

Pirmais etaps: 330 kV kabeļa izbūve starp apakšstaciju „Rīgas TEC-1” ar apakšstaciju „Imanta”, bija pabeigta 2013.gada 25.septembrī. Tas pastiprināja Rīgas elektroapgādes drošumu un stabilitāti, kā arī nodrošināja Latvijas centrālās daļas tīklu un ģenerācijas stabilāku pieslēgumu Kurzemes lokam. Ar šā posma realizāciju un pēc Kurzemes loka izbūves tiks likvidēta elektrisko savienojumu „šaurā vieta” starp Latvijas centru un Rietumiem, kas dažos gadījumos, nepietiekamās kapacitātes dēļ, ierobežo elektroenerģijas apjoma tranzīta plūsmas.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Otrais etaps: 330 kV augstsprieguma elektropārvades līnija Grobiņa–Ventspils – ir ielēgta zem sprieguma 2014.gada 1.jūlijā. Projekts bija uzsākts 2010.gadā un visi darbi tika noslēgti 2014. gada jūnijā. Otrā etapa kopējās izmaksas ir 63,8 miljoni eiro. Kurzemes loka posma Grobiņa – Ventspils jaunā 330 kV elektropārvades līnija ievērojami paaugstina energoapgādes drošumu Latvijā un Kurzemē.

Trešais etaps paredz noslēgt Kurzemes loka izbūvi ar posmu Ventspils – Tume – Imanta. Līdz ar to tiks radīts pamats stabilam un drošam elektroapgādes posmam. 2014.gadā tika pabeigtas IVN un trases izpētes aktivitātes un 2014.gada novembrī Kurzemes loka posma „Ventspils-Tume-Imanta” izbūvei tika piešķirts Eiropas līdzfinansējums 45% apmērā no Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu (Connecting Europe Facility) līdzekļiem. „Ventspils-Tume-Imanta” posma realizācija tika uzsākta 2014.gada decembrī. 2015.gadā Kurzemes loka 3.etapam tika piešķirts nacionālo interešu objekta statuss. Ventspils-Tume-Imanta posmu un līdz ar to kopējo Kurzemes loka projektu plānots pabeigt 2019.gadā.

Enerģētikas infrastruktūras projekta „Kurzemes loks” īstenošanas rezultātā paaugstināsies Kurzemes reģiona un Kurzemes novada pilsētu patērētāju elektroapgādes drošums, tiks nodrošināta infrastruktūra pieaugošajai elektriskajai slodzei Kurzemes reģionā, kā arī tiks nodrošināts jaunu elektroenerģijas lietotāju elektroietaišu pieslēgšanas potenciāls, kas dos iespēju pievienot jaunas vēja elektrostaciju jaudas sauszemē un jūrā, kas plānotas Kurzemes reģionā. Šī projekta īstenošana radīs pamatu vēja parku attīstībai Kurzemes piekrastē.

Papildus, Igaunijas – Latvijas trešā starpsavienojuma iekšējais tīkla pastiprinājums Latvijas teritorijā ar pārvades līniju Rīgas TEC-2 – Rīgas HES reģionālā mērogā spēlēs būtisku lomu caurlaides spējas palielinājumam Baltijas reģionā Ziemeļu – Dienvidu virzienā. Projekts ir iekļauts nacionālajā pārvades sistēmas attīstības plānā 2015.un 2016.gadā. Tīkla pastiprinājumam ir jābūt nodotam ekspluatācijā līdz 2020.gadam, kad tiek ieviests ekspluatācijā Igaunijas-Latvijas trešais starpsavienojums.

- 3. Sniegt informāciju par atbalsta shēmām un citiem līdzekļiem, kas ieviesti, lai veicinātu no atjaunojamajiem energoresursiem saražotas enerģijas izmantošanu, kā arī ziņot par izmaiņām izmantotajos līdzekļos attiecībā uz atjaunojamās enerģijas valsts rīcības plānā noteiktajiem līdzekļiem (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta b) apakšpunkts*).**

Akcīzes nodokļa atvieglojums biodegvielai

Saskaņā ar likumu „Par akcīzes nodokli” no 2006.gada biodegvielai un tās maisījumiem ar fosilo degvielu (B100, E85). Samazinātās akcīzes nodokļa likmes vienādi tiek piemērotas kā iekšzemē saražotajai, tā arī no citām ES dalībvalstīm ievestajai biodegvielai un tās maisījumiem ar fosilo degvielu.

3.a tabula

Akcīzes nodokļa likmes degvielām Latvijā, EUR/1000 litriem

Degvielas veids:	2015	2016
Svinu nesaturošs benzīns	411,21	436
Svinu nesaturošais benzīns, kuram tiek pievienots bioetanolš 4,5-5% apjomā	411,21	436
Svinu nesaturošs benzīns, kuram tiek pievienots etilspirts 70-85% apjomā (E85)	123,36	131
Dīzeļdegviela	332,95	341

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Dīzeļdegviela, kurai tiek pievienota biodīzeļdegviela 4,5-5% apjomā	332,95	341
Biodīzeļdegviela (B100)	0	0

Avots: Likums "Par akcīzes nodokli"

Biodegvielas obligātais piejaukums

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.332²⁹ Latvijā 95.markas benzīnu atļauts realizēt tikai tad, ja pievienotā bioetanola saturs ir 4,5–5 tilpumprocenti no kopējā benzīna tilpuma un dīzeļdegvielu tikai ar biodegvielas saturu vismaz 4,5tilpumprocenti no kopējā galaprodukta daudzuma. Šīs prasības neattiecas uz:

- 98.markas benzīnu;
- benzīnu, kuru izmanto sacīkšu sporta automašīnu iekšdedzes dzinējos ar dzirksteles aizdedzi, ja sacīkšu sporta automašīna noteiktā kārībā ir reģistrēta Ceļu satiksmes drošības direkcijā un transportlīdzekļa reģistrācijas apliecībā ir atzīme "sporta";
- benzīnu, kuru izmanto aviācijas transporta dzinējos;
- dīzeļdegvielu, kuru izmanto jūras transporta flotes kuģu dzinējos;
- dīzeļdegvielu, kuru izmanto aviācijas transporta dzinējos;
- arktiskos un bargos ziemas apstākļos izmantojamu dīzeļdegvielu, kuru realizē laikposmā no 1. novembra līdz 15. aprīlim.

Elektroenerģijas nodokļa atbrīvojums no AER ražotai elektroenerģijai

Ar 2016.gada 23.novembra grozījumiem Elektroenerģijas nodokļa likumā atcelts elektroenerģijas nodokļa atbrīvojums no AER ražotai elektroenerģijai. Iemesls nodokļa atbrīvojuma atcelšanai saistāms ar to, ka, Latvijai uzsākot savu darbību elektroenerģijas biržā *Nord Pool Spot*, komersantiem radās nodokļu sistēmas apiešanas un optimizācijas iespējas, kā rezultātā nodokļa atlaides varēja tikt piešķirtas elektroenerģijai, kas nav ražota no AER.

Elektroenerģijas, kas ražota no AER, obligātais iepirkums

Atbalsts elektroenerģijas ražošanai no AER, kas Latvijā tiek īstenots obligātā elektroenerģijas iepirkuma veidā tiek īstenots kopš 2007. gada. Ražotājiem, kuri elektroenerģijas ražošanai izmanto AER, bija iespēja kvalificēties tiesību iegūšanai pārdot saražoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros par garantēto obligāto iepirkuma cenu (*feed-in tariff*). Obligātā iepirkuma ietvaros iepirtās elektroenerģijas cenas ir atkarīgas no izmantotā energoresursa veida, uzstādītās jaudas, stacijas nostrādāto stundu skaita, kā arī dabasgāzes tirdzniecības cenas (līdz 2017.gada 30.aprīlim). Ņemot vērā, ka elektroenerģijai konkrētajā ražošanas brīdī ir sava tirgus vērtība, kompensēta jeb subsidēta tiek starpība starp saražotās elektroenerģijas obligātā iepirkuma cenu un tirgus cenu. Tas nodrošina elektroenerģijas ražotājam konkrētu iepirkuma cenu neatkarīgi no tirgus cenas.

Visas obligātā elektroenerģijas iepirkuma izmaksas sedz galalietotāji un šo izmaksu iekasēšanu no elektroenerģijas galalietotājiem Latvijā īsteno elektroenerģijas tirgū darbojošās kapitālsabiedrības.

²⁹ Ministru kabineta 2000.gada 26.septembra noteikumi Nr.332 "Noteikumi par benzīna un dīzeļdegvielas atbilstības novērtēšanu"

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Obligātā iepirkuma tiesību piešķiršana esošā atbalsta mehānisma ietvaros jauniem ražotājiem ir pārtraukta un netiek plānota to atjaunošana.

3.b tabula

Vidējās no AER ražotas elektroenerģijas cenas par vienību (EUR/MWh) obligātā iepirkuma ietvaros (pirms subsidētās elektroenerģijas nodokļa nomaksas)

Elektrostaciju veids	2015.gads	2016.gads
<i>Hidroelektrostacijas</i>	180,27	179,41
<i>Vēja elektrostacijas</i>	109,13	106,56
<i>Biomassas stacijas</i>	147,93	116,95
<i>Biogāzess stacijas</i>	176,35	162,68
<i>Vidēji:</i>	159,46	140,94

Avots: Ekonomikas ministrija (turpmāk – EM)

Garantēta maksa par AER izmantojošā koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu

MK noteikumi Nr.221³⁰ nosaka arī kārtību, kādā komersanti var kvalificēties tiesību iegūšanai saņemt garantēto maksu par koģenerācijas stacijā, tai skaitā, kas izmanto AER, uzstādīto elektrisko jaudu, kā arī kārtību, kādā nosakāma maksa par koģenerācijas elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu atkarībā no ražošanas tehnoloģijas, izmantojamā kurināmā un koģenerācijas elektrostacijas uzstādītās elektriskās jaudas, kā arī kārtība, kādā šī maksa veicama.

Tiesības saņemt garantēto maksu par koģenerācijas stacijā, kas izmanto AER, uzstādīto elektrisko jaudu ir tikai vienam komersantam – SIA „Fortum Jelgava”, kuras biomasas koģenerācijas stacija ar uzstādīto elektrisko jaudu 23 MW 2013.gada 24. septembrī tika nodota ekspluatācijā. Gan 2015.gadā, gan 2016.gadā garantētās maksas par elektrostacijā uzstādīto elektrisko jaudu ietvaros saņēma elektrostacija saņēma 5 162 556,96 EUR (pirms subsidētās elektroenerģijas nodokļa nomaksas).

Tiesību saņemt garantēto maksu par koģenerācijas stacijā uzstādīto elektrisko jaudu piešķiršana esošā atbalsta mehānisma ietvaros jauniem ražotājiem ir pārtraukta un netiek plānota to atjaunošana.

Subsidētās elektroenerģijas nodokļa atvieglojums no AER ražotai elektroenerģijai

Lai ierobežotu straujo AER un koģenerācijas atbalsta mehānisma izmaksu pieaugumu, kas būtu jākompensē elektroenerģijas lietotājiem, Saeima 2013.gada 6.novembrī pieņēma Subsidētās elektroenerģijas nodokļa likumu (turpmāk – SEN likums), kas stājās spēkā 2014.gada 1.janvārī. Minētais likums ieviests kā viens no kompleksu pasākumu pakotnes tālākas elektroenerģijas cenas pieauguma novēršanai³¹. SEN likums nosaka subsidētās elektroenerģijas nodokļa (turpmāk - SEN) objektu, nodokļa maksātājus, nodokļa likmi, subsidētās elektroenerģijas ražotāju reģistra izveidošanas un uzturēšanas kārtību, nodokļa aprēķināšanas, maksāšanas un administrēšanas kārtību, kā arī atbildību par SEN likuma pārkāpumiem.

SEN tiek piemērots ieņēmumiem par pārdoto elektroenerģiju obligātā iepirkuma ietvaros, kā arī ieņēmumiem no garantētās maksas par stacijā uzstādīto elektrisko jaudu.

SEN ir noteiktas trīs dažādas likmes:

³⁰ Ministru kabineta 2012.gada 28.augusta noteikumi Nr.604 “Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 10.marta noteikumos Nr.221 ”Noteikumi par elektroenerģijas ražošanu un cenu noteikšanu, ražojot elektroenerģiju koģenerācijā” ”

³¹ Informatīvais ziņojums "Komplekss risinājums elektroenerģijas tirgus problemātikai" izskatīts Ministru kabinetā 2013. gada 13. augustā.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

- ✓ 15% fosilos energoresursus izmantojošām koģenerācijas stacijām;
- ✓ 10% AER izmantojošām stacijām;
- ✓ 5% stacijām, kas atbilst zemāk minētajiem nosacījumiem:

1) augstas efektivitātes dabasgāzes koģenerācijas stacijas ar elektrisko jaudu līdz 4 MW vai arī stacijas, kas izmanto AER bez jaudas ierobežojuma, kuras nodrošina ar siltumenerģiju centralizētās siltumapgādes sistēmas;

2) augstas efektivitātes koģenerācijas stacijas ar elektrisko jaudu līdz 4 MW, kas vismaz 30% elektroenerģijas ražošanas nodrošina ar dzīvnieku izcelsmes blakusproduktiem vai to atvasinājumiem un, kas vismaz 70% no izejvielām nodrošina pats vai iegādājas no ražotāja, kam pieder vairāk nekā 50% no nodokļa maksātāja pamatkapitāla, turklāt saražotā siltumenerģija tiek izmantota savas produkcijas ražošanā;

3) augstas efektivitātes koksnes biomasas koģenerācijas stacijas ar elektrisko jaudu līdz 4 MW un vismaz 70% no koģenerācijas procesā iegūtās siltumenerģijas izmanto savas produkcijas ražošanā;

4) augstas efektivitātes dabasgāzes koģenerācijas stacijas ar elektrisko jaudu līdz 4 MW vai bez uzstādītās elektriskās jaudas ierobežojuma AER koģenerācijas stacijās, kas vismaz 70% no saražotās siltumenerģijas izmanto augu veģetācijas procesa nodrošināšanai segtajās platībās, kuru kopējā platība ir ne mazāka kā 5000 m².

SEN likmes atvieglojums AER izmantojošām stacijām veicina konkurētspējīgu elektroenerģijas ražošanu no AER.

SEN piemērošanas laika periods ir no 2014.gada 1.janvāra līdz 2017.gada 31.decembrim.

Valsts atbalsta notifikācija

Latvijā ieviestie atbalsta pasākumi ir vērtēti valsts atbalsta kontekstā. Tika secināts, ka atbalsts elektroenerģijas ražotājiem, kas īstenots obligātā elektroenerģijas iepirkuma vai garantētas maksas par uzstādīto jaudu veidā, atbilst valsts atbalsta pazīmēm valsts atbalstu regulējošo Eiropas Savienības tiesību aktu izpratnē, un līdz ar to ir saskaņojams ar Eiropas Komisiju, ievērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108. pantu, kā arī Eiropas Kopienas pamatnostādņem par valsts atbalstu vides aizsardzībai (2008/C 82/01), kuras bija piemērojamas līdz 2014. gada 31. decembrim.

2013. gada 17.decembrī tika uzsākts pirms-paziņojuma process ar Eiropas Komisiju valsts atbalsta lietas SA.37970 (2013/PN) - *Atbalsts enerģijas ražotājiem* ietvaros. 2015. gada 22. septembrī tika uzsākts paziņojuma process valsts atbalsta lietas SA.43140 (2015/NN) - *Atbalsts elektroenerģijas ražotājiem* ietvaros. Valsts atbalsta lietas ietvaros ir aprakstīts arī SEN piemērošanas mehānisms.

Eiropas Komisija 2017.gada 24.aprīlī pieņēma lēmumu valsts atbalsta lietā "Atbalsts elektroenerģijas ražotājiem", secinot, ka Latvijā esošā atbalsta shēma elektroenerģijas obligātā iepirkuma un garantētās maksas par uzstādīto jaudu veidā atbilst Eiropas Savienības iekšējā tirgus prasībām.

3.1. Sniegt informāciju par to, kā atbalstāmo elektroenerģiju piešķir enerģijas galapatērētājiem, piemērojot Direktīvas 2003/54/EK 3. panta 6. punktu (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta b) apakšpunkts*).

Elektroenerģijas tirgus likuma 9.panta otrā daļa³² nosaka, ka sistēmas operatoram tā licences darbības zonā un termiņā ir atbildība par sistēmas spēju nodrošināt elektroenerģijas transportēšanu atbilstoši prognozētajam pieprasījumam, kā arī pastāvīgas saistības nodrošināt sistēmas dalībniekiem nepieciešamo pieslēgumu attiecīgai sistēmai.

Latvijas elektroenerģijas sistēmā nav tīklu pārslodzes, kas ierobežotu brīvu pieeju elektroenerģijas sistēmai, tādēļ jebkuram elektroenerģijas ražotājam, kuram ir noslēgts līgums par elektroenerģijas pārdošanu, pieeja elektroenerģijas sistēmai ir bez ierobežojumiem un garantēta. Jāņem arī vērā, ka Latvijā visi tie elektroenerģijas ražotāji, kuri izmanto atjaunojamus energoresursus, ir pieslēgti sadales sistēmai un ir ar mazu uzstādīto jaudu, vairumā gadījumu mazāku par 1MW. Gandrīz visiem šiem ražotājiem ir noslēgts līgums ar publisko tirgotāju (AS „Enerģijas publiskais tirgotājs”) par elektroenerģijas iepirkšanu obligātā iepirkuma ietvaros, dažiem ir divpusējie elektroenerģijas iepirkuma līgumi.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 13.jūlija Direktīvas 2009/72/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/54/EK atcelšanu 3. panta 9. punktu dalībvalstis nodrošina to, ka elektroenerģijas piegādātāji tiešajiem lietotājiem paredzētajos rēķinos vai kopā ar tiem un reklāmas materiālos precizē šādu informāciju:

- a) katra enerģijas avota daļu kopējā enerģijas avotu apjomā, ko attiecīgais piegādātājs izmantojis iepriekšējā gadā, saskaņotā un valsts līmenī skaidri salīdzināmā veidā;
- b) vismaz norādi uz esošiem informācijas avotiem, piemēram, interneta vietnēm, kur ir publiski pieejama informācija par ietekmi uz vidi, vismaz attiecībā uz CO₂ emisijām un radioaktīvajiem atkritumiem, ko radījusi attiecīgā piegādātāja elektroenerģijas ražošana no tam pieejamā kopējā enerģijas avotu apjoma iepriekšējā gadā;
- c) informāciju par viņu tiesībām attiecībā uz domstarpību izšķiršanas līdzekļiem, kas ir viņu rīcībā domstarpību gadījumā.

Attiecībā uz a) un b) apakšpunktu saistībā ar elektroenerģiju, kas iegūta apmaiņas ceļā vai importēta no uzņēmuma ārpus Kopienas, var izmantot kopējo apjomu, kas nodrošināts apmaiņas ceļā vai piegādāts no minētā uzņēmuma ārpus Kopienas.

Regulatīvā iestāde vai jebkura cita kompetenta valsts iestāde veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu, ka informācija, ko piegādātāji sniedz saviem lietotājiem saskaņā ar šo pantu, ir uzticama un tiek sniegta valsts līmenī skaidri salīdzināmā veidā.

Ar Regulatora padomes 2014.gada 4.decembra lēmumu Nr.1/17 apstiprināti “Noteikumi par informāciju elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem”, kas izdoti saskaņā ar Elektroenerģijas tirgus likuma 32. panta ceturto daļu un Enerģētikas likuma 42. panta piekto

³² Elektroenerģijas tirgus likuma 9. panta otrā daļa:

„(2) Sistēmas operatoram tā licences darbības zonā un termiņā ir pastāvīgas saistības nodrošināt sistēmas dalībniekiem nepieciešamo pieslēgumu attiecīgai sistēmai saskaņā ar regulatora noteiktajiem vienotiem sistēmas pieslēguma noteikumiem, ja sistēmas dalībnieks izpilda sistēmas operatora noteiktās tehniskās prasības pieslēguma ierīkošanai. Pieslēguma maksa atbilst pamatotām attiecīgā sistēmas pieslēguma ierīkošanas izmaksām. Izmaksu sadalījumu starp sistēmas dalībnieku un sistēmas operatoru šā panta 2.¹ daļā noteiktajos gadījumos nosaka regulators. Jauna sistēmas dalībnieka pieslēguma maksa neietver sistēmas atbilstības izmaksas.”

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

daļu. Šie noteikumi nosaka informāciju un tās apjomu, kuru sistēmas operators nodrošina galalietotājam izsniedzamajos rēķinos un informatīvajos materiālos.

“Noteikumi par informāciju elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem” nosaka, ka elektroenerģijas tirgotājs vismaz vienu reizi gadā ne vēlāk kā līdz 1. aprīlim nodrošina iespēju iepazīties ar informatīvu materiālu, kurā ietver ziņas par iepriekšējā kalendārājā gadā piegādātās elektroenerģijas izcelsmi, norādot:

- cik procentu no kopējā galalietotājiem piegādātās elektroenerģijas apjoma ir iepirkti no elektroenerģijas ražotājiem Latvijā;
- cik procentu no kopējā galalietotājiem piegādātās elektroenerģijas apjoma ir iepirkti no citiem tirgotājiem Latvijā;
- cik procentu no kopējā galalietotājiem piegādātās elektroenerģijas apjoma ir iepirkti elektroenerģijas biržā;
- cik procentu no kopējā galalietotājiem piegādātās elektroenerģijas apjoma ir saražoti no katra atjaunojamo energoresursu veida (hidroenerģijas, biogāzes, biomasas, vēja enerģijas, saules enerģijas vai cita atjaunojamo energoresursu veida), ja šādu informāciju elektroenerģijas tirgotājam ir iespējams iegūt;
- cik procentu no kopējā galalietotājiem piegādātās elektroenerģijas apjoma ir saražoti no katra fosilā kurināmā veida (dabasgāzes, ogleņi, degakmens vai cita fosilā kurināmā veida), ja šādu informāciju elektroenerģijas tirgotājam ir iespējams iegūt.

Vismaz vienu reizi gadā ne vēlāk kā līdz 1. aprīlim elektroenerģijas tirgotājs nodrošina iespēju iepazīties ar informatīvu materiālu, kurā norāda, kur ir publiski pieejama informācija par galalietotājiem piegādātās elektroenerģijas ražošanas ietekmi uz vidi iepriekšējā kalendārājā gadā, vismaz attiecībā uz oglekļa dioksīda emisijām un radioaktīvajiem atkritumiem, ja šādu informāciju elektroenerģijas tirgotājam ir iespējams iegūt.

Tirgotājs nodrošina, ka minētie informatīvie materiāli ir ievietoti tirgotāja mājaslapā internetā un to drukāti eksemplāri ir brīvi pieejami lietotāju apkalpošanas centrā. Ja lietotāju apkalpošanas centrs nav izveidots, tirgotājs pieeju informatīvajiem materiāliem nodrošina tirgotāja juridiskajā adresē, faktiskajā adresē un filiālē.

2017.gada 3.aprīlī Regulatora padomes 2014.gada 4.decembra lēmumu Nr.1/17 aizstāja Regulatora padomes 2017.gada 9.marta lēmums Nr.1/6, ar kuru tika apstiprināti “Noteikumi par informāciju elektroenerģijas un dabasgāzes galalietotājiem”, kuri nosaka, kādu informāciju un kādā apjomā elektroenerģijas tirgotājs ietver elektroenerģijas galalietotājam izsniedzamajos rēķinos un informatīvajos materiālos. Noteikumi nosaka arī to, cik bieži un kādā veidā enerģijas tirgotājam jānodrošina iespēja galalietotājam iepazīties ar informatīvajiem materiāliem, tostarp informāciju par enerģijas faktisko patēriņu, galalietotāju tiesībām attiecībā uz domstarpību izšķiršanas līdzekļiem, kā arī piegādātās elektroenerģijas izcelsmi.

4. Attiecīgā gadījumā sniegt informāciju par to, kā ir veidotas atbalsta shēmu struktūras, lai ņemtu vērā atjaunojamo energoresursu lietojumus, kuri sniedz papildu ieguvumus, bet kuriem var būt arī augstākas izmaksas, tostarp attiecībā uz biodegvielām, kas ražotas no atkritumiem, atlikumiem, nepārtikas celulozes izejvielām un lignocelulozes izejvielām (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta c) apakšpunkts*).

Līdz šim Latvijas iestādēm nav zināms par tādu AER izmantošanu Latvijā, kas sniedz papildu ieguvumus, bet kuriem var būt arī augstākas izmaksas, tostarp arī biodegvielas, kas ražotas no atkritumiem, atlikumiem, nepārtikas celulozes izejvielām un lignocelulozes izejvielām. Šādas biodegvielas Latvijā netiek ražotas.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

5. Sniegt informāciju par to, kā darbojas izcelsmes apliecinājumu sistēma attiecībā uz elektroenerģiju, apsildei un dzesēšanai izmantojamo enerģiju no atjaunojamajiem energoresursiem, un par veiktajiem pasākumiem, lai nodrošinātu sistēmas ticamību un tās aizsardzību pret krāpšanu (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta d) apakšpunkts*)

Atbilstoši Elektroenerģijas tirgus likuma 29.² pantam elektroenerģijas ražotāji, kuri elektroenerģijas ražošanai izmanto AER, var MK noteiktajā kārtībā par saražotās elektroenerģijas daudzumu, kas izteikts megavatstundās (MWh), saņemt izcelsmes apliecinājumu.

MK 2011. gada 22. novembra noteikumu Nr.900 "Noteikumi par izcelsmes apliecinājuma saņemšanu elektroenerģijai, kas ražota, izmantojot atjaunojamus energoresursus" (turpmāk – MK noteikumi Nr.900) 2. punkts nosaka, ka elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu var saņemt ražotājs, kura īpašumā vai lietojumā ir elektrostacija, kas elektroenerģiju ražo, izmantojot AER.

MK noteikumu Nr.900 1. punkts nosaka:

(1) kārtību, kādā elektroenerģijas ražotājs, kurš elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus, par saražotās elektroenerģijas daudzumu, kas izteikts megavatstundās (MWh), var saņemt izcelsmes apliecinājumu;

(2) kārtību, kādā ražotājs, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto AER, var saņemt saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu;

(3) izcelsmes apliecinājumā ietveramo informāciju, kā arī pilnvaroto institūciju, kas izsniedz izcelsmes apliecinājumus. Atbilstoši MK noteikumu Nr.900 2.punktam 1.1., 1.2. un 1.3. apakšpunktā³³ minēto saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu var saņemt ražotājs, kura īpašumā vai lietojumā ir elektrostacija, kas elektroenerģiju ražo, izmantojot AER. Ražotājs var saņemt vienu vai vairākus izcelsmes apliecinājumus. Savukārt MK noteikumu Nr.900 3.punkts³⁴ nosaka, ka EM MK noteikumu nr.900 2.punktā minēto izcelsmes apliecinājumu izsniedz un uzskaita elektroniski. MK noteikumu Nr.900 4.punktā³⁵ minēts, ka, lai saņemtu izcelsmes apliecinājumu, ražotājs papīra formā vai elektroniska dokumenta veidā iesniedz EM iesniegumu izcelsmes apliecinājuma saņemšanai (MK noteikumu Nr.900 pielikums), turklāt minētos datus apliecina sistēmas operators, kura elektrotīkliem elektrostacija ir pieslēgta.

³³ MK noteikumi Nr. 900, 1.1., 1.2., 1.3., apakšpunkts:

„1. Noteikumi nosaka:

1.1. kārtību, kādā elektroenerģijas ražotājs (turpmāk – ražotājs), kurš elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus, par saražotās elektroenerģijas daudzumu, kas izteikts megavatstundās (MWh), var saņemt izcelsmes apliecinājumu;

1.2. kārtību, kādā ražotājs, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus, var saņemt saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu;

1.3. kārtību, kādā ražotājs, kas elektroenerģijas ražošanai izmanto biomasu vai biogāzi, var saņemt saražotās elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu;”

³⁴ MK noteikumi Nr 900, 3.punkts:

„3. EM šo noteikumu 2.punktā minēto izcelsmes apliecinājumu izsniedz un uzskaita elektroniski.”

³⁵ MK noteikumi Nr 900, 4.punkts:

„4. Lai saņemtu izcelsmes apliecinājumu, ražotājs papīra formā vai elektroniska dokumenta veidā iesniedz ministrijā iesniegumu izcelsmes apliecinājuma saņemšanai (pielikums) (turpmāk – iesniegums). Iesnieguma 7.punktā minētos datus apliecina tās sistēmas operators, kura elektrotīkliem elektrostacija ir pieslēgta.”

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Atbilstoši MK noteikumu Nr.900 7.punktam³⁶ un MK noteikumu Nr.900 pielikumam, EM, izvērtējot ražotāja sniegto informāciju, tai skaitā informāciju par elektroenerģijas tirgus dalībniekiem pārdotās elektroenerģijas apjomu, pieņem lēmumu par izcelsmes apliecinājuma izsniegšanu ražotājam, lai ražotājam būtu iespējams nodot nepieciešamo daudzumu izcelsmes apliecinājumu elektroenerģijas tirgotājiem, ņemot vērā pieprasījumu.

Pēc komersantu pieprasījuma EM par 2015.gadu ir izsniegusi 4 izcelsmes apliecinājumus (par kopējo apjomu 1916,159 GWh) elektroenerģijai, kas saražota no AER. Par 2016.gadu EM ir izsniegusi 22 izcelsmes apliecinājumus (par kopējo apjomu 1819,870 GWh) elektroenerģijai, kas saražota no AER.

Lai gan Direktīva 2009/28/EK ir atstājusi dalībvalstīm rīcības brīvību pašām noteikt to, kā izcelsmes apliecinājumus izmantot, ievērojot patērētāju informēšanas pienākumu, vēršam uzmanību, ka Latvijā izcelsmes apliecinājumu vienīgais mērķis ir Direktīvas 2009/28/EK minētais - pierādīt elektroenerģijas lietotājiem, ka noteikta daļa to patērētās elektroenerģijas vai tās daudzums ir saražots no AER. Atbilstoši Direktīvas 2009/28/EK), preambulas 52.punktā un 15.pantā noteiktajam saskaņā ar Direktīvu 2009/28/EK izdotu izcelsmes apliecinājumu vienīgā funkcija ir pierādīt tiešajiem patērētājiem, ka dotā elektroenerģijas daļa vai daudzums ir ražots no AER. Latvijā Direktīvas 2009/28/EK 15.panta minimālās prasības ir ieviestas ar MK noteikumiem Nr.900, nenosakot papildu kritērijus izcelsmes apliecinājumu pielietojamībai, tai skaitā, neregulējot izcelsmes apliecinājumu tirdzniecību.

2017.gada 21.februārī stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.68 "Elektroenerģijas izcelsmes apliecinājumu saņemšanas kārtība", kas iekļauj MK noteikumos Nr.900 ietvertos nosacījumus par izcelsmes apliecinājumu izsniegšanu enerģijai, kas ražota no AER, kā arī MK noteikumos Nr.221 ietvertos attiecībā uz izcelsmes apliecinājumu izsniegšanu enerģijai, kas ražota augstas efektivitātes koģenerācijā.

2016.gadā tika uzsākts darbs pie tā, lai izcelsmes apliecinājumu izsniegšanu nodotu pārvades sistēmas operatoram un Latvija varētu pievienoties Eiropas enerģijas izcelsmes apliecinājumu sistēmai.

6. Izklāstīt iepriekšējo divu gadu tendences biomasas resursu pieejamībā un izmantošanā enerģijas nolūkos (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta b) apakšpunkts*).

4. tabula.

Biomassas piedāvājums enerģijas nolūkos

	Iekšzemes izejvielu apjoms(*)		Primārā enerģija iekšzemes izejvielās (tūkst. t naftas ekv.)		Importēto izejvielu apjoms(*)		Primārā enerģija importēto izejvielu apjomā (tūkst. t naftas ekv.)		Eksportēto izejvielu apjoms(*)		Primārā enerģija eksportēto izejvielu apjomā (tūkst. t naftas ekv.)	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016	2015	2016
<i>Biomassas piedāvājums siltumapgādei un elektroenerģijai:</i>												
1. Malka, tūkst. cieš.m3	3434	3324	549	529	6	6	1	1	157	157	25	25

³⁶ MK noteikumi Nr 900, 7.punkts:

„7.Ja iesniegums satur visu nepieciešamo informāciju un ražotājs atbilst šo noteikumu prasībām, ministrija pieņem lēmumu izsniegt ražotājam izcelsmes apliecinājumu, attiecīgo lēmumu paziņo ražotājam un izsniedz tam izcelsmes apliecinājumu. Izcelsmes apliecinājumā norāda visu šo noteikumu pielikuma sadaļā "Informācija par elektrostaciju, kura elektroenerģijas ražošanai izmanto atjaunojamus energoresursus" minēto informāciju.”

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

2. Koksnes briketes, tūkst. t	51	45	21	18	2	7	1	3	23	20	10	8
3. Koksnes granulas, tūkst. t	1 577	1517	678	651	127	171	55	74	1 553	1627	668	699
4. Koksnes atlikumi, tūkst. ber.m3	3 872	4138	247	265	15	114	1	7	345	453	22	29
5. Kurināmās šķeldas, tūkst. ber.m3	6 282	7459	510	607	498	507	41	41	992	1779	81	145
6. Salmi, cita biomasa, tūkst. t	9	10	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-
7. Atkritumu poligonu gāze, milj. m3	18	17	8	8	-	-	-	-	-	-	-	-
8. Notekūdeņu dūņu gāze, milj. m3	4	5	2	3	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Cita biogāze, milj. m3	170	174	77	80	-	-	-	-	-	-	-	-
Biomasa piedāvājums transportam:												
6. Bioetanols, tūkst. t	3	5	2	3	11	11	7	7	2	3	1	2
7. Biodīzeļdegviela, tūkst. t	66	45	60	40	17	6	15	5	60	47	54	42

* Mērvienības atbilstoši biomasas veidam

2015. un 2016. gadā biodegvielu ražošanai tika izmantoti graudaugi, rapsis un rapšu eļļa.

4.a tabula.

Iekšzemes lauksaimniecības zemes izmantošana enerģijas kultūru audzēšanai (ha)

Zemes izmantojums	Platība (ha)	
	2015	2016
1. Zeme, ko aizņem parastie laukaugi (kvieši, cukurbietes utt.) un eļļas augi (rapši, saulespuķes utt.) (norādīt galvenos veidus)	574600*	620300*
2. Zeme, ko aizņem koki ar īsu cirtes apriti (vītoli, papenes) (norādīt galvenos veidus)	n/a	n/a
3. Zeme, ko aizņem citi enerģētiskie kultūraugi, piemēram, stiebrzāles (miežabrālis, klūdziņu prosa, miskantes), sorgo (norādīt galvenos veidus)	n/a	n/a

* kvieši, rapši un rudzi

Avots: CSP

- 7. Sniegt informāciju par dalībvalstī iepriekšējos divos gados notikušajām izejvielu cenu un zemes izmantošanas izmaiņām, kuras saistītas ar palielinātu biomasas un citu no atjaunojamajiem energoresursiem saražoto enerģijas veidu izmantošanu. Ja iespējams, norādīt atsauces uz atbilstošiem dokumentiem, kas apliecina šīs ietekmes attiecīgajā valstī (Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta h) apakšpunkts).**

Pēdējo gadu laikā Latvija ir graudu un enerģētisko kultūraugu neto eksportētāja, un pašnodrošinājuma līmenis ir augsts. Tomēr, palielinoties enerģētisko kultūraugu ražošanas apjomiem, pārējo graudaugu ražošanas apjomi var samazināties.

Izejvielu cenu izmaiņas 2015. un 2016. gadā sniegtas 4.b tabulā.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Augkopības produkcijas indeksi (salīdzināmajās cenās)

	2015	2016
	% pret iepriekšējo gadu	% pret iepriekšējo gadu
Graudi	97,44	91,67

Avots: CSP

Salīdzinot 2015. gadu ar 2014. gadu un 2016. ar 2015. gadu novērojams graudaugu cenu samazinājums. Līdz ar to var secināt, ka biomasas un citu AER veidu plašāka izmantošana nav ievērojami ietekmējusi lauksaimniecības produkcijas cenas.

Sobrīd nav sagaidāms, ka biodeģvielas ražošana konkurēs ar lauksaimniecības produktu ražošanu, taču ilgākā laika periodā tas varētu būt stimulējošs faktors intensīvākās lauksaimniecības attīstībai Latvijā ar augstāku pievienoto vērtību.

Meža platība Latvijā (neieskaitot purvus, lauces, pārplūstošus klajumus un zemi zem infrastruktūras objektiem) aizņem 3261 tūkst. ha, kas kopš 2009. gada ir palielinājusies par 0,5%. Tai skaitā pieaugusi mežaudžu platība lauksaimniecības zemēs no 144 tūkst. ha līdz 152 tūkst. ha.

8. Sniegt ziņas par to biodeģvielu attīstību un īpatsvaru, kuras ražotas no atkritumiem, atlikumiem, nepārtikas celulozes materiāla un lignocelulozes materiāla (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta i) apakšpunkts*)

5. tabula.

Biodeģvielas attīstības posmā

Sniegt ziņas par biodeģvielu kopējo apjomu, kas ražotas no Direktīvas 2009/28/EK IX pielikumā uzskaitītajām izejvielām (tūkst. t naftas ekv.)

<i>Direktīvas 2009/28/EK IX pielikuma A daļā uzskaitītās izejvielas</i>	2015	2016
<i>a) alģes, ja tās audzētas uz zemes dīķos vai fotobioreaktoros</i>	n/a	n/a
<i>b) jauktu sadzīves atkritumu biomasas frakcija, bet tas neattiecas uz daļītiem sadzīves atkritumiem, attiecībā uz kuriem jāievēro Direktīvas 2008/98/EK 11. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētie pārstrādes mērķrādītāji</i>	n/a	n/a
<i>c) bioloģiski atkritumi, kas definēti Direktīvas 2008/98/EK 3. panta 4. punktā un kuru izcelsme ir privātas mājsaimniecības, uz kurām attiecas daļīta savākšana, kas definēta minētās direktīvas 3. panta 11. punktā</i>	n/a	n/a
<i>d) rūpniecības atkritumu biomasas frakcija, ko nevar izmantot pārtikas vai barības ķēdē, tostarp materiāli no mazumtirdzniecības un vairumtirdzniecības un lauksaimniecības pārtikas ražošanas, un zvejniecības un akvakultūras nozares, izņemot izejvielas, kas uzskaitītas šā pielikuma B daļā</i>	n/a	n/a
<i>e) salmi</i>	n/a	n/a
<i>f) kūtsmēsli un notekūdeņu dūņas</i>	n/a	n/a
<i>g) palmu eļļas ražošanas šķidrās atliekas un tukši palmu augļu ķekari</i>	n/a	n/a
<i>h) taleļļas darva</i>	n/a	n/a
<i>i) neattīrīts glicerīns</i>	n/a	n/a
<i>j) cukurniedru rauši</i>	n/a	n/a
<i>k) vīnogu čagas un vīna nogulsnes</i>	n/a	n/a
<i>l) riekstu čaumalas</i>	n/a	n/a
<i>m) sēnālas</i>	n/a	n/a
<i>n) kaceņi, kas attīrīti no kukurūzas graudiem</i>	n/a	n/a
<i>o) mežsaimniecības un uz mežsaimniecību balstītu nozaru atkritumu un atlikumu biomasas frakcija, t. i., mizas, zari, pirms tirgū laišanas veiktas starpcirtes produkti, lapas, skuju, koku galotnes, zāģskaidas, ēvelskaidas, melnais atsārms, brūnais atsārms, šķiedru nogulsnes, lignīns un taleļļa</i>	n/a	n/a

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

p) cits nepārtikas celulozes materiāls, kā definēts 2. panta otrās daļas s) apakšpunktā	n/a	n/a
q) cits lignocelulozes materiāls, kā definēts 2. panta otrās daļas r) apakšpunktā, izņemot zāģbaļķus un fīnierklučus	n/a	n/a
Direktīvas 2009/28/EK IX pielikuma B daļā uzskaitītās izejvielas	2015	2016
a) lietota cepamā eļļa	n/a	n/a
b) dzīvnieku tauki, ko klasificē 1. un 2. kategorijā saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1069/2009	n/a	n/a

Resursu novērtējums

Sniegt resursu novērtējumu par Direktīvas 2009/28/EK IX pielikumā uzskaitītajām izejvielām, koncentrējoties uz ilgspējības aspektiem, kas saistīti ar ietekmi no tā, ka biodegvielas ražošanai tiek aizstāti pārtikas un barības produkti, pienācīgi ņemot vērā Direktīvā 2008/98/EK izstrādāto atkritumu apsaimniekošanas hierarhijas principus un biomasas kaskādes principu, ņemot vērā reģionālos un vietējos ekonomikas un tehnoloģiju apstākļus, vajadzīgā oglekļa uzkrājuma uzturēšanu augsnē un augsnes un ekosistēmu kvalitāti.

Pašlaik Latvijā netiek ražotas un izmantotas otrās paaudzes biodegvielas, kas ražotas no atkritumiem, atlikumiem, nepārtikas celulozes izejvielām un lignocelulozes izejvielām.

Latvijā pārskata periodā nav veikti pētījumi, lai veiktu novērtējumu par Direktīvas 2009/28/EK IX pielikumā uzskaitītajām izejvielām.

9. Sniegt informāciju par aplēsto biodegvielas un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, ūdens resursiem, ūdens kvalitāti un augsnes kvalitāti dalībvalstī iepriekšējos divos gados. Sniegt informāciju, kā šīs ietekmes ir vērtētas, atsaucoties uz atbilstošiem dokumentiem, kas apliecina šīs ietekmes attiecīgajā valstī (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta j) apakšpunkts*).

Latvijā pārskata periodā nav veikti pētījumi, lai novērtētu biodegvielas un bioloģisko šķidro kurināmo ražošanas ietekmi uz bioloģisko daudzveidību, ūdens resursiem, ūdens kvalitāti un augsnes kvalitāti.

Latvijā biodegvielu ražošanai pārsvarā izmanto graudus un rapsi. Bioetanol, tradicionāli tiek ražots no kviešiem, rudziem un tritikāles, bet biodīzeļdegviela no rapša sēklām un rapšu sēklu eļļas.

Saskaņā ar Latvijas Biodegvielu un bioenerģijas (turpmāk – LBBA) sniegto informāciju (sk. 5a. tabulu) 2016.gadā biodīzeļdegvielas ražošanai iepirktais rapša sēklu apjoms ir pieaudzis par 8,1%, salīdzinot ar 2015.gadu, taču šajā periodā ievērojami ir samazinājies iepirktais rapša eļļas apjoms, kas izskaidrojams ar to, ka biodīzeļdegvielas ražotāji ir palielinājuši rapšu sēklu pārstrādes apjomu. 2016.gadā biodīzeļdegvielas ražošanai 82% rapša sēklu tika iepirkta Latvijā, kas ir aptuveni 25% no rapša kopražas Latvijā. Rapšu sēklu eļļa pārsvarā tika iepirkta ārpus ES.

5a. tabula.

**Latvijas biodīzeļdegvielas ražotāju iepirktais izejvielu daudzums
biodīzeļdegvielas ražošanai, tūkst. t**

Gads	Rapša sēklas				Rapša eļļa			
	Latvijā	ES	Ārpus ES	Kopā	Latvijā	ES	Ārpus ES	Kopā
2015	60,32	10,67	8,42	79,41	-	3,87	41,50	45,36
2016	70,79	7,03	8,05	85,87	0,11	-	14,13	14,24

Avots: LBBA

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Saskaņā ar CSP datiem par biodegvielu ražošanu (sk. 5b. tabulā) secināms, ka biodegvielu ražošanas apjomi pārskata periodā ir samazinājušies. 2015. gadā ir atsākta bioetanola ražošana un 2016. gadā bija vērojams bioetanola ražošanas apjoma pieaugums, savukārt biodīzeļdegvielas ražošanas apjoms 2016. gadā, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem ir samazinājies.

5b. tabula.

Biodīzeļdegvielas un bioetanola ražošana Latvijā, tūkst. t		
Biodegviela	2015	2016
Bioetanols	3	5
Biodīzeļdegviela	66	45

Avots: CSP

Saskaņā ar CSP informāciju par lauksaimniecības kultūru sējumu platībām (sk. 5c. tabulā), sējumu kopplatība 2016. gadā bija 1233,9 tūkst. ha, kas ir par 5,6% vairāk nekā 2015. gadā. 2016. gadā rapša sējumi veidoja 101,1 tūkst. ha, kas ir par 28,1 tūkst. ha jeb 13,5% vairāk nekā 2015. gadā. 2016. gadā graudaugu sējumi bija 672,4 tūkst. ha, kas ir par 6,6% vairāk nekā iepriekšējā gadā.

5c. tabula

Lauksaimniecības kultūru sējumu platības Latvijā, tūkst. ha		
	2015	2016
Sējumu kopplatība, tai skaitā	1168,8	1233,9
Graudaugi, tai skaitā	672,4	716
Ziemāji, tai skaitā	338,9	377,5
kvieši	290,9	329,9
rudzi	37,4	36,3
Vasarāji, tai skaitā	333,5	338,5
kvieši	157,6	153
Rapsis	89	101,1

Avots: CSP

10. Sniegt aplēses par siltumnīcefekta gāzu emisijas neto aiztaupījumiem, kas panākti, izmantojot no atjaunojamajiem energoresursiem saražotu enerģiju (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta k) apakšpunkts*).

6. tabula.

Aplēstie SEG emisijas aiztaupījumi, kas panākti, izmantojot atjaunojamo enerģiju (t CO₂ ekv.)

Vides aspekti	2015	2016
<i>Kopējie aplēstie SEG emisijas aiztaupījumi no atjaunojamās enerģijas izmantošanas³⁷</i>	<i>5 081 598</i>	<i>5 112 518</i>
- Aplēstie SEG neto aiztaupījumi no atjaunojamās elektroenerģijas izmantošanas	890 635	885 812
- Aplēstie SEG neto aiztaupījumi no atjaunojamās enerģijas izmantošanas apsildes un dzesēšanas nolūkā	4 146 333	4 201 578
- Aplēstie SEG neto aiztaupījumi no atjaunojamās enerģijas izmantošanas transportā	44 629	25 127

Attiecībā uz citiem AE veidiem bez transporta SEG emisijas ietaupījumu aprēķina metodoloģija Direktīvā 2009/28/EK nav sniegta. Veidlapā dalībvalstu progresa ziņojumiem saskaņā ar Direktīvu 2009/28/EK norādīts, ka, aprēķinot SEG emisijas neto ietaupījumus, kas

³⁷ Gāzes, elektroenerģijas un ūdeņraža īpatsvaru atjaunojamās enerģijas avotos norādīt pēc galapatēriņa (elektroenerģija, apsilde, dzesēšana vai transports) un kopējos aplēstajos SEG aiztaupījumos uzskaitīt tikai vienu reizi.

Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

panākti, izmantojot no AER saražotu enerģiju, elektroenerģijai un siltumenerģijai ieteicams izmantot ES mēroga fosilā kurināmā komparatorus, kas noteikti EK ziņojumā Eiropas Padomei un Eiropas Parlamentam par ilgtspējības prasībām, kas attiecas uz cietās un gāzveida biomasas izmantošanu elektroenerģijas, siltumenerģijas un dzesēšanas enerģijas ražošanai, ja nav pieejamas jaunākas aplēses. Latvijas iestāžu rīcībā nav pieejama informācija par tehnoloģiju raksturlielumiem, kas ir nepieciešama, lai aprēķinātu SEG emisijas ietaupījumu siltumenerģijas, dzesēšanas un elektroenerģijas ražošanā no cietās un gāzveida biomasas saskaņā ar šajā ziņojumā piedāvāto SEG emisijas aprēķina metodoloģiju.

Izmantojot pieeju, kas tiek izmantota emisiju tirdzniecības sistēmā, cietajai un gāzveida biomasai SEG emisijas faktoru enerģijas (gan elektroenerģijas, gan siltumenerģijas) ražošanai pieņem par „0”.

Latvijas iestādes uzskata, ka SEG emisijas faktors enerģijas ražošanai no saules kolektoriem, saules elektrostacijām un hidroelektrostacijām ir jāpieņem par „0”, jo minēto iekārtu darbībai nav nepieciešama energoresursu ražošana, pārstrāde un transportēšana. Attiecībā uz SEG emisijas ietaupījumu enerģijas ražošanai no siltumsūkņiem ir jāņem vērā siltumsūkņu darbības nodrošināšanai izmantotais elektroenerģijas apjoms, kas atsevišķi nav uzskaitīts.

Latvijā CO₂ emisijas faktors bruto elektroenerģijas patēriņam no fosilajiem kurināmajiem ar koģenerācijas korekciju 2010. gadā bija 0,235 t CO₂ / MWh. Tas tiek izmantots SEG emisiju ietaupījumu no atjaunojamās elektroenerģijas izmantošanas aprēķinam.

Aprēķinot SEG emisiju ietaupījumu no atjaunojamās enerģijas izmantošanas apsildes un dzesēšanas nolūkā, tiek izmantots fosilā kurināmā komparators 87 g CO₂ / MJ, kas noteikts EK ziņojumā Eiropas Padomei un Eiropas Parlamentam par ilgtspējības prasībām, kas attiecas uz cietās un gāzveida biomasas izmantošanu elektroenerģijas, siltumenerģijas un dzesēšanas enerģijas ražošanai.

11. Sniegt ziņas (attiecībā uz iepriekšējiem 2 gadiem) un aplēst (turpmākajiem gadiem līdz 2020. gadam) no atjaunojamajiem energoresursiem saražotās enerģijas pārprodukciju/iztrūkums (salīdzinot ar indikatīvo līkni), kuru būtu iespējams nodot citām dalībvalstīm/ importēt no citām dalībvalstīm un/vai trešām valstīm, kā arī aplēsto potenciālu kopīgu projektu īstenošanai līdz 2020. gadam. (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta l, m) apakšpunkts*).

7. tabula.

No atjaunojamajiem energoresursiem saražotās enerģijas faktiskā un aplēstā pārprodukcija vai iztrūkums Latvijā, ko var pārdalīt uz/ no citām dalībvalstīm un/vai trešām valstīm — salīdzinājumā ar indikatīvo līkni (tūkst. tonnu naftas ekv.)^{38,39}

		2015	2016
Faktiskā/aplēstā pārprodukcija vai produkcijas iztrūkums (sadalīt pēc atjaunojamās enerģijas veida un pēc importa/eksporta izcelsmes/galamērķa)	AE bruto galapatēriņš apsildē un dzesēšanā	-40,7	-60,5
	No AE ražotas elektroenerģijas bruto galapatēriņš	-6,1	-21,9
	No AE ražotas enerģijas galapatēriņš transportā	-25,8	-49,1
	Kopējais AE bruto galapatēriņš	-68,6	-126,5

Kopējais AE bruto galapatēriņš un AE galapatēriņš apakšsektoros nesasniedz rīcības plānā paredzēto līmeni, tomēr arī kopējais enerģijas galapatēriņš 2015.gadā ir par 412,2 tūkst. tonnu naftas ekv. un 2016.gadā par 445,1 tūkst. tonnu naftas ekv. mazāks kā rīcības plānā prognozētais, kas vairākas reizes pārsniedz starpību starp plānoto un sasniegto kopējo AE bruto galapatēriņu.

³⁸ Ziņojot par pārprodukciju divos gados pirms ziņojuma iesniegšanas, izmantot faktiskos skaitļus, bet par turpmākajiem gadiem līdz 2020. gadam – aplēses. Dalībvalstij ir iespēja katrā ziņojumā labot iepriekšējos ziņojumos sniegtos datus.

³⁹ Aizpildot tabulu, saražotās produkcijas iztrūkumu norādīt ar negatīviem skaitļiem (piemēram, –x tūkst. t naftas ekv.). Latvijas Republikas Ceturtais regulārais ziņojums atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 23. aprīļa Direktīvas 2009/28/EK par atjaunojamo energoresursu izmantošanas veicināšanu un ar ko groza un sekojoši atceļ Direktīvas 2001/77/EK un 2003/30/EK 22. pantam

Latvijā nav veikts izvērtējums par no AER saražotās enerģijas pārprodukciju/iztrūkumu līdz 2020.gadam (salīdzinot ar indikatīvo līkni), kā arī nav aplēsts potenciāls kopīgu projektu īstenošanai šajā periodā.

11.1. Sniegt ziņas par statistiskajiem pārvedumiem, kopīgi īstenotiem projektiem un kopīgu atbalsta shēmu lēmumu noteikumiem.

Latvija šajā periodā nav pieņēmusi lēmumus par valsts atbalsta mehānismu apvienošanu vai daļēju koordinēšanu un, vienlaikus ievērojot jaunāko Eiropas Savienības Tiesas praksi, atbalsta mehānismu apvienošanu vai daļēju koordinēšanu neplāno. Latvija nav izmantojusi iespēju vienoties ar citām ES dalībvalstīm par noteikta no AER saražotas enerģijas daudzuma statistisku nodošanu vai saņemšanu.

12. Sniegt informāciju par to, kā veiktas aplēses par bioloģiski noārdāmo atkritumu īpatsvaru enerģijas ražošanai izmantojamos atkritumos un kādi pasākumi veikti, lai uzlabotu un pārbaudītu šīs aplēses (*Direktīvas 2009/28/EK 22. panta 1. punkta n) apakšpunkts*).

Bioloģiski noārdāmie atkritumi un atlikumi (materiāli) Latvijā tiek izmantoti kā izejvielas biogāzes ražošanai atkritumu poligonos. To sadalīšanās procesā tiek izdalīta biogāze, kas ir izmantojama par kurināmo enerģijas ražošanai.

Bioloģiski noārdāmie atkritumi un atlikumi, kuri tiek izmantoti biogāzes ražošanai Enerģētikas statistikā netiek uzskaitīti

Pārskata periodā nav veikti pasākumi, lai uzlabotu vai pārbaudītu aplēses par bioloģiski noārdāmo atkritumu īpatsvaru enerģijas ražošanai izmantojamos atkritumos.

13. Sniegt ziņas par biodegvielas un bioloģiskā šķidrā kurināmā apjomu enerģijas vienībās (tūkst. tonnu naftas ekv.), kas atbilst katrai VIII pielikuma A daļā uzskaitīto izejvielu kategoriju grupai, ko attiecīgā dalībvalsts ņēmusi vērā, lai ievērotu 3. panta 1. un 2. punktā un 3. panta 4. punkta pirmajā daļā minētos mērķrādītājus.

Izejvielu grupa	Gads n-2	Gads n-1
Labība un citi cieti saturoši augi	3	5
Cukuri	n/a	n/a
Eļļas augi	66	45